

Filosofia inteligenței emoționale

Nicolae Sfetcu

03.01.2020

Sfetcu, Nicolae, "Filosofia inteligenței emoționale", SetThings (31 decembrie 2019), URL = <https://www.setthings.com/ro/filosofia-inteligenței-emoționale/>

Email: nicolae@sfetcu.com

Acest articol este licențiat sub Creative Commons Attribution-NoDerivatives 4.0 International. Pentru a vedea o copie a acestei licențe, vizitați <http://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0/>.

Un concept adiacent inteligenței emoționale, *apateia*, tradus de multe ori în mod incomplet prin calmitate și în mod greșit prin indiferență, a fost considerat de stoici ca o stare de spirit în care nu este deranjat de patimi, fiind văzut ca o calitate care caracteriza înțelepciunea filosofică. Aristotel considera virtutea ca fiind calea de mijloc justă dintre excesul și deficiența de emoție (*metriopatheia*), implicând gestionarea reacțiilor emoționale sau egoiste la evenimente externe care nu pot fi controlate. Pentru stoici, *apateia* a fost răspunsul rațional optim la o realitate cauzată de voința altora sau de natură și care nu poate fi controlată. Numai propria voință poate fi controlată, prin judecăți și acțiuni corecte (virtuoase), experimentând mulțumirea (*eudaimonia*) și sentimentele bune (*eupateia*). Seneca susține de asemenea importanța virtuții în propria noastră fericire : ”să câștigăm și calea victoriei în toate luptele noastre, - pentru că răsplata este ... virtutea, statornicia sufletului și o pace câștigată pentru toate timpurile.” (Seneca 1917, cap. lxxviii. 13-16) Pironismul afirmă că prin *epoché* (suspendarea judecății) mintea este adusă la ataraxie, o stare de

echilibru sufletesc. Ca și în stoicism și epicureism, *eudaimonia* este obiectivul pironist al vieții și toate cele trei filozofii au plasat-o în *ataraxie* sau *apateia*.

Kant distingea trei tipuri de „acțiuni”, (Müller-Merbach 2007) pentru care dezvoltă trei tipuri de inteligență :

1. *Inteligența tehnică* (Kant : *pricepere*) este necesară pentru acțiuni tehnice. Inteligența tehnică nu poate fi măsurată exact prin teste de inteligență. Ea este un indicator despre cât de bine înțelege cineva obiectele. Inteligența tehnică trebuie să se refere la domenii specifice de sarcini. Inteligența tehnică este importantă pentru aproape orice poziție pe piața muncii.
2. *Inteligența emoțională* (Kant: *pragmatism*) a fost larg ignorată înainte de 1995. Nucleul inteligenței emoționale este autocontrolul. El a fost evidențiat de filozofii chinezi Confucius (Confucius 2013, cart. XIII, cap. XIII) și Lao-Tzu în daoism, (Tzu 1992, cap. 33) dar și de filozofii greci și romani Seneca (4 î.e.n. - 65), (Seneca 1917) Epictet (50-138) (Epictetus 1928) și împăratul Marcus Aurelius (120-181). (Marcus Aurelius et al. 1990) Epictet (II, p. 477) afirma că: „Niciun om nu este liber, care nu este stăpân pe sine”, (Epictetus 1928, cap. II, p. 477) și că „Unele lucruri sunt sub controlul nostru, în timp ce altele nu sunt sub controlul nostru.” (Epictetus 1928, cap. ii, p. 483) Goleman (Goleman 1996) și Steiner (Steiner și Perry 1997) argumentează importanța autocontrolului pe baza experienței empirice actuale. Inteligența emoțională se bazează pe umanism, relațiile umane, și responsabilitatea socială. Inteligența emoțională presupune capacitatea de a înțelege alți oameni, de a coopera și de a-i influența.
3. *Inteligența etică* (Kant: *înțelepciune*) implică multe doctrine etice care oferă sfaturi parțial opuse, precum etica teleologică versus etica deontologică, etica normativă versus

descriptivă sau etica normativă versus intuitivă. În plus, multe concepte obiective etice sunt în concurență.

Pentru Kant, acțiunea tehnică și cea pragmatică sunt subordonate acțiunii etice, iar imperativul categoric este superior celor două imperative ipotetice ale acțiunii tehnice și pragmatice. Rezultă că inteligența etică va fi considerată superioară celor tehnice (pricepere) și emoțională (pragmatică). Etica va oferi judecata finală. Dar marea varietate a conceptelor etice face dificilă acceptarea superiorității inteligenței etice față de celelalte inteligențe.+

Reflexia critică a aspectelor inteligenței emoționale se poate pune pe seama perspectivelor epistemologice diferite, reflectând o maturitate a conceptului. (Meleis 1998) Chan și Latham (Sue-Chan și Latham 2004) au subliniat necesitatea de a găsi dovezi empirice consistente pentru dimensionalitatea IE și pentru a dezvolta metode adecvate pentru măsurarea corectă și utilă a acesteia.

O preocupare a cercetătorilor este dacă IE este o teorie despre personalitate, o formă de inteligență, sau o combinație a ambelor. Multe studii consideră IE ca fiind un factor personal asociat competenței. (Spence, Oades, și Caputi 2004) Dar majoritatea cercetătorilor iau în considerare IE ca o conștientizare emoțională în raport cu sinele și cu ceilalți, pe lângă eficiența profesională și managementul emoțional. Conform lui (Dulewicz și Higgs 2000), IE este considerată o capacitate la nivel ontologic incluzând competența personală și socială, care promovează o stare de spirit pozitivă în ciuda cerințelor de mediu, (Cummings, Hayduk, și Estabrooks 2005) și care ajută la soluționarea problemelor care țin de abilități atât emoționale cât și cognitive. (Ciarrochi, Dean, și Anderson 2002) De asemenea, se consideră că IE are un potențial inherent de a fi dezvoltat și perfecționat în continuare prin reflecție, promovând astfel creșterea emoțională și intelectuală. (Caruso, Mayer, și Salovey 2002) Spence vede inteligența emoțională

din perspectiva sănătății publice ca o abilitate adaptivă care promovează bunăstarea. (Spence, Oades, și Caputi 2004)

Critica IE abordează limitările cercetării empirice și generalizările nesubstanțiate, (Fineman 2004) având în vedere faptul că presupunerile ontologice și epistemologice determină metodologiile de cercetare. (Monti și Tingen 1999) În prezent se consideră că singurul mod în care pot fi identificate „emoțiile” este prin măsurători și cuantificări legate de metodele de analiză descriptivă și statistică, utilizând diferite metode de auto-raportare și măsurări psihometrice. (Fineman 2004) Au fost făcute recomandări cu privire la aplicarea abordărilor calitative în cercetările viitoare în cadrul IE. (Sue-Chan și Latham 2004)

Manipularea eficientă și creativă a emoțiilor este o poartă către un tip de cunoaștere de sine care duce la libertatea de a fi autentic în sine în orice moment dat. (Hammer și 常二 1999) În acest context, o întrebare esențială este dacă fenomenul IE poate articula mai clar existențialismul umanist în raport cu disciplina asistenței medicale. (Dulewicz și Higgs 2000)

Inteligența emoțională este considerată o abilitate la nivel ontologic, importantă pentru promovarea stărilor de spirit pozitive independent de mediu. (Cummings, Hayduk, și Estabrooks 2005) Lucrările lui Cummings plasează percepția și cogniția în contextul eforturilor umane adaptive pentru a efectua schimbări în sine și în mediul propriu. (Dai și Sternberg 2004) Conform lui (Dulewicz și Higgs 2000), viitoare studiile epistemologice ale IE vor aborda conceptualizarea IE ca punct de plecare pentru dezvoltarea teoretică, structurile de susținere filosofică pentru diferitele conceptualizări ale IE în scopuri metodologice și teoretice, și IE în contextul dezvoltării cunoștințelor profesionale. IE este o stare umană care cuprinde potențialități *a priori*, actualizată ca experiențe emoționale. Bazele ontologice și epistemologice ale dezvoltării cunoștințelor profesionale în zona IE sunt întemeiate în întrebări fundamentale specifice. Diverse filozofii cu

implicații ontologice și epistemologice precum dualismul, holismul și contextualismul indică existența unor noțiuni diferite despre semnificația emoției și IE în viața umană. Este esențial ca profesioniștii să reflecte asupra modului în care diferitele filozofii abordează aceste probleme, ceea ce duce la diverse complicații epistemologice, în special în raport cu generalizările și metodologia. (Dulewicz și Higgs 2000)

Înțelepciunea reprezintă capacitatea de a gândi și acționa folosind cunoștințe, experiență, înțelegere, bun simț și intuiție. Ea este asociată cu atribute precum judecata, emoțiile (Grossmann 2017) și virtuțile. (Staudinger și Glück 2011) (Walsh 2015) În acest sens, oamenii de știință empirici au început să se concentreze asupra rolului emoțiilor în înțelepciune, (Kunzmann și Glück 2019) fiind de acord că emoțiile sunt esențiale pentru gestionarea eficientă a situațiilor complexe care solicită înțelepciune. O constatare importantă se referă la relația pozitivă dintre diversitatea experienței emoționale și raționamentul înțelept, independent de intensitatea emoțională. (Grossmann, Oakes, și Santos 2019)

Bibliografie

- Caruso, David R., John D. Mayer, și Peter Salovey. 2002. „Relation of an Ability Measure of Emotional Intelligence to Personality”. *Journal of Personality Assessment* 79 (2): 306–20. https://doi.org/10.1207/S15327752JPA7902_12.
- Ciarrochi, Joseph, Frank P. Dean, și Stephen Anderson. 2002. „Emotional intelligence moderates the relationship between stress and mental health”. *Personality and Individual Differences* 32 (2): 197–209. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(01\)00012-5](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(01)00012-5).
- Confucius. 2013. *Confucian Analects, The Great Learning & The Doctrine of the Mean*. Courier Corporation.
- Cummings, Greta, Leslie Hayduk, și Carole Estabrooks. 2005. „Mitigating the Impact of Hospital Restructuring on Nurses: The Responsibility of Emotionally Intelligent Leadership”. *Nursing Research* 54 (1): 2–12. <https://doi.org/10.1097/00006199-200501000-00002>.
- Dai, David Yun, și Robert J. Sternberg. 2004. *Motivation, Emotion, and Cognition*. 1 edition. Mahwah, N.J: Routledge.
- Dulewicz, Victor, și Malcolm Higgs. 2000. „Emotional intelligence: A review and evaluation study”. *Journal of Managerial Psychology* 15 (4): 341–72. <https://doi.org/10.1108/02683940010330993>.

- Epictetus. 1928. *The Discourses as Reported by Arrian ; the Manual, and Fragments*. William Heinemann.
- Fineman, Stephen. 2004. „Getting the measure of emotion--And the cautionary tale of emotional intelligence”. *Human Relations* 57 (6): 719–40. <https://doi.org/10.1177/0018726704044953>.
- Goleman, Daniel. 1996. *Emotional Intelligence : Why It Can Matter More Than IQ*. New Ed edition. London: Bloomsbury Pub Ltd.
- Grossmann, Igor. 2017. „Wisdom in Context”. *Perspectives on Psychological Science* 12 (2): 233–57. <https://doi.org/10.1177/1745691616672066>.
- Grossmann, Igor, Harrison Oakes, și Henri C. Santos. 2019. „Wise Reasoning Benefits From Emodiversity, Irrespective of Emotional Intensity”. *Journal of Experimental Psychology: General* 148 (5): 805–823. <https://doi.org/10.1037/xge0000543>.
- Hammer, Roy David, și 常二高倉. 1999. „海外活動報告 New Approaches to Psychodrama”. *心理劇 / 日本心理劇学会編集委員会 編 1* (decembrie): 79~84.
- Kunzmann, Ute, și Judith Glück. 2019. „Wisdom and Emotion”. *The Cambridge Handbook of Wisdom*. martie 2019. <https://doi.org/10.1017/9781108568272.027>.
- Marcus Aurelius, A. S. L Farquharson, R. B Rutherford, Marcus Aurelius, și Marcus Cornelius Fronto. 1990. *The Meditations of Marcus Aurelius*. Oxford; New York: Oxford University Press.
- Meleis, Afaf Ibrahim PhD. 1998. „A Passion for Making a Difference: ReVisions for Empowerment”. *Scholarly Inquiry for Nursing Practice* 12 (1): 87. <https://www.questia.com/library/journal/1P3-1472206881/a-passion-for-making-a-difference-revisions-for-empowerment>.
- Monti, E. J., și M. S. Tingen. 1999. „Multiple Paradigms of Nursing Science”. *ANS. Advances in Nursing Science* 21 (4): 64–80. <https://doi.org/10.1097/00012272-199906000-00010>.
- Müller-Merbach, Prof. Dr. Heiner. 2007. „Technical and Emotional Intelligence - Friends or Enemies?” *IFAC Proceedings Volumes, 10th IFAC,IFIP,IFORS,IEA Symposium on Analysis, Design, and Evaluation of Human-Machine Systems*, 40 (16): 403–8. <https://doi.org/10.3182/20070904-3-KR-2922.00071>.
- Seneca. 1917. „Moral letters to Lucilius (Epistulae morales ad Lucilium)”. Wikisource.
- Spence, Gordon, Lindsay G. Oades, și Peter Caputi. 2004. „Trait emotional intelligence and goal self-integration: important predictors of emotional well-being?” *Personality and Individual Differences* 37 (3): 449–61. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2003.09.001>.
- Staudinger, Ursula M., și Judith Glück. 2011. „Psychological Wisdom Research: Commonalities and Differences in a Growing Field”. *Annual Review of Psychology* 62: 215–41. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.121208.131659>.
- Steiner, Ph D. Claude, și Paul Perry. 1997. *Achieving Emotional Literacy: A Personal Program to Increase Your Emotional Intelligence*. Abridged edition. New York: Simon & Shuster Sound Ideas.
- Sue-Chan, Christina, și Gary P. Latham. 2004. „The Situational Interview as a Predictor of Academic and Team Performance: A Study of the Mediating Effects of Cognitive Ability and Emotional Intelligence | Request PDF”. ResearchGate. 2004. https://www.researchgate.net/publication/228254257_The_Situational_Interview_as_a_Predictor_of_Academic_and_Team_Performance_A_Study_of_the_Mediating_Effects_of_Cognitive_Ability_and_Emotional_Intelligence.

Tzu, Lao. 1992. *Lao Tzu: Te-Tao Ching - A New Translation Based on the Recently Discovered Ma-Wang-Tui Texts*. Traducere de Robert G. Henricks. Reprint edition. New York: Ballantine Books.

Walsh, Roger. 2015. „What Is Wisdom? Cross-Cultural and Cross-Disciplinary Syntheses”. *Review of General Psychology* 19 (3): 278–93. <https://doi.org/10.1037/gpr0000045>.